

"همسر داری"

نویسنده: آیت الله ابراهیم امینی

انتشارات: موسسه بوستان کتاب

خلاصه شده توسط: دکتر حسین محمدی فام

۱. اهمیت ازدواج

پیامبر اسلام (ص) فرمود: مردی که زن نداشته باشد مسکین و بیچاره است گرچه ثروتمند باشد. و زنی که شوهر نداشته باشد مسکین و بیچاره است گرچه ثروتمند باشد.¹ و در جایی دیگر فرمود: بنایی در اسلام پایه گذاری نشده که نزد خدا محبوب تر و عزیزتر از ازدواج باشد.²

حضرت صادق علیه السلام از مردی پرسید: آیا همسر داری؟ عرض کرد: نه، حضرت فرمود: دوست ندارم یک شب بی همسر بمانم گرچه مالک تمام دنیا باشم.³

خدای مهربان چنین نعمت گران بهایی را به بشر عطا کرده است؛ اما افسوس که او با نادانی و خودخواهی، این کانون مهر و مودت را به زندانی تاریک بلکه جهنمی سوزان تبدیل می سازد. مهمترین عامل ناسازگاری و اختلافات داخلی، آشنا نبودن زن و شوهر به وظایف زناشویی خود و عدم آمادگی برای ایجاد زندگی مشترک است. باید برای جوانانی که درصدد ازدواج هستند کلاس هایی جهت آموزش مسائل زناشویی برگزار شود.

پیامبر گرامی اسلام (ص) فرمود: در اسلام بنایی برپا نشده که بهتر از ازدواج باشد.⁴ امام رضا علیه السلام فرمود: هیچ کس فایده ای به دست نیاورد که بهتر از همسر شایسته باشد. همسری که وقتی به او نگاه می کند شادمان می گرداند و در غیاب او خود و مال او را حفظ می کند.⁵

و امام صادق علیه السلام فرمود: دو رکعت نمازی را که افراد متاهل بخوانند، از هفتاد رکعت نمازی که افراد غیر متاهل بخوانند افضل است.⁶

1مجمع الزوائد، ج 4، ص 252

2بحارالانوار، ج 103، ص 222

3بحارالانوار، ج 103، ص 217

4وسائل الشیعه، ج 14، ص 3

5وسائل الشیعه، ج 14، ص 23

اگر زن و شوهر، هر دو دین دار بوده و در راه پرورش و تزکیه نفس گام بردارند، در پیمودن این راه دشوار نه تنها مانع یک دیگر نخواهند بود، بلکه یار و مشوق یک دیگر خواهند بود.

۲. وظایف مشترک زن و مرد

مهم ترین وظیفه زن و شوهر در آغاز زندگی، شناخت یک دیگر و در مرحله بعدی، فراگرفتن آیین همسراری است. فکر نکنید که همسراری کار ساده ای است، بلکه فن بسیار ظریف و حساسی است که نیاز به علم و آگاهی دارد.

راه عاقلانه این است که زن و شوهر در آغاز زندگی سعی کنند با تمایلات و استعدادها و شرایط جسمانی و روانی یک دیگر آشنا شوند و با همین حال هم دیگر را بپذیرند و تحمل کنند، تصمیم بگیرند **با مذاکره و تفاهم**، برنامه منسجم و قابل عملی را برای خود تنظیم نمایند.

توصیه می شود طرح و تنظیم این برنامه، در آغاز زندگی و پیش از شروع دعوا و کشمکش ها انجام بگیرد.

امام صادق علیه السلام نیز می فرماید: وقتی کسی را دوست داری ، به او خبر بده.

رسول خدا (ص) می فرماید: هرچه ایمان انسان کامل تر باشد، به همسرش بیش تر اظهار محبت می نماید.⁷

امام صادق علیه السلام می فرماید: هیچ زندگانی بی گوارتر از خوش اخلاقی نیست.⁸

امام صادق علیه السلام می فرماید: خدا به آدم خوش اخلاق ثواب جهاد می دهد و صبح و شب برایش ثواب نازل می شود.⁹

* به حرف بدگویان گوش ندهید // * به حرف بدخواهان ترتیب اثر ندهید // * راز نگه دار باشید // * بدبین نباشید // * به ارتقای یکدیگر کمک کنید

۳. وظایف خاص مرد

مرد چون می خواهد عمری را با همسرش زندگی کند، ناچار است در تعلیم و تربیت او کوشش نماید تا عیب و نقص هایش را بر طرف سازد و چون معمولاً مرد، هم از نظر سن بر همسرش فزونی دارد و هم از حیث تجربیات و اطلاعات، بنابراین اگر قدری صبر و حوصله خرج دهد می تواند نقص های او را برطرف سازد و مطابق دل خواه در آورد.

پیغمبر اکرم (ص) فرمود: مرد به سرپرستی خانواده گمارده شده است و هر سرپرستی نسبت به زیردستانش مسئولیت دارد.¹⁰

6 وسائل الشیعه، ج 14، ص 6

7 بحار الأنوار، ج 103، ص 228

8 بحار الأنوار، ج 71، ص 389

9 بحار الأنوار، ج 71، ص 377

آقای محترم! همسرت حتماً از شما انتظار دارد که بیش از دیگران به وی احترام بگذاری. با کلمه « تو » او را مخاطب نساز، بلکه همواره از کلمه « شما » - که علامت احترام است - استفاده نما، هیچ گاه کلامش را قطع نکن، بر سرش داد نزن، با احترام او را صدا بزنی، در موقع نشستن به او احترام بگذار. از مسخره کردن و دست انداختن او ولو به طور شوخی جداً خودداری کن.

حضرت صادق علیه السلام از پدرش نقل کرده که فرمود: هر کس زن گرفت باید او را گرامی و محترم بشمارد.¹¹

و باز از سخنان آن حضرت است که فرمود: هر کس به خانواده اش توهین کند، خوشی زندگی را از دست خواهد داد.¹²

حضرت علی علیه السلام می فرماید: وقتی کار بر مسلمان دشوار شد شکایت خدا را نزد مردم نبرد، بلکه به خدایی که کلید همه مشکلات در دست اوست شکایت کند.¹³

رسول خدا (ص) می فرماید: کامل ترین مردم از جهت ایمان، خوش اخلاق ترین آنها می باشد. بهترین شما کسی است که نسبت به خانواده اش احسان کند.¹⁴

لقمان حکیم فرمود: مرد خردمند باید در بین خانواده اش مانند کودک باشد و رفتار مردانه را برای خارج منزل بگذارد.¹⁵

وقتی سعد بن معاذ - از اصحاب بزرگ رسول خدا و مورد احترام آن جناب - در گذشت رسول اکرم مانند صاحبان عزا با پای برهنه در تشییع جنازه اش شرکت کرد، به دست مبارک خویش جنازه را در قبر نهاد و روی آن را پوشاند، در آن هنگام مادر سعد که آن همه احترام را از رسول خدا مشاهده کرد، فرزندش سعد را مخاطب قرار داد و گفت: ای سعد! بهشت گوارایت باد. پیغمبر اکرم (ص) فرمود: ای مادر سعد! این چنین مگو؛ زیرا سعد را در قبر، فشار سختی وارد شد. بعدها وقتی علت فشار قبرسعد را از آن حضرت پرسیدند، فرمود: علت آن بود که با خانواده اش بداخلاقی می کرد.¹⁶

*** مرد باید قدر دان باشد**

امام صادق علیه السلام در این باره می فرماید: هر کس به مسلمانی آفرین بگوید، خداوند متعال تا قیامت برایش آفرین می نویسد.¹⁷

و پیغمبر اسلام (ص) می فرماید: هر کس به مسلمانی احترام کند و با کلام خوشی از او دل جوئی کند و غم هایش را برطرف سازد همواره در سایه رحمت خدا خواهد بود.¹⁸

10 مستدرک الوسائل، ج 2، ص 550

11 بحار الأنوار، ج 103، ص 224

12 مواظب العددیه، 151

13 بحار الأنوار، ج 72، ص 326

14 بحار الأنوار، ج 103، ص 226

15 مهجۃ البیضاء، ج 2، ص 54

16 بحار الانوار، ج 73، ص 298

17 شافعی، ج 1، ص 197

18 شافعی، ج 1، ص 197

* مرد نباید عیب جویی کند

رسول خدا (ص) می فرماید: عیبی بالاتر از این نیست که انسان عیب های دیگران را ببیند، اما از عیب های خود غافل باشد.¹⁹

* آقای محترم! از غیر همسرت چشم پپوش

مردی که به سعادت و خوش بختی خویش علاقه دارد، باید پس از ازدواج دست از افکار کودکانه سابق و چشم چرانی های خانمان سوز بردارد و مسیر زندگی خویش را تغییر دهد. همان گونه که یک مرد اگر ببیند همسرش با مرد بیگانه ای شوخی می کند و می خندد، جداً ناراحت می شود و عکس العمل شدید نشان می دهد، باید بداند که همسرش نیز عیناً مانند اوست. او نیز جداً ناراحت می شود و این عمل را نوعی خیانت می شمارد.

خداوند بزرگ در قرآن مجید می فرماید: به مومنان بگو: از زنان نامحرم چشم فرو بندند.²⁰

امام صادق علیه السلام در این باره فرمود: نگاه، تیر مسمومی است از شیطان، چه بسا یک نگاه تا مدتی باعث حسرت و اندوه گردد.²¹

* آقای محترم! لغزش های همسرت را نادیده بگیر

برخی مردها می پندارند که در خصوص خطاها و لغزش های زن - اگر چه خیلی کوچک هم باشد - باید کاملاً سخت گیری به عمل آورند تا بار دیگر تکرار نشود. باید در همان اوایل زندگی از او زهر چشم بگیرند، و به اصطلاح گربه را دم حجله بکشند تا حواسش را کاملاً جمع کند که بعدها مرتکب خطا نشود. ولی به تجربه ثابت شده که برنامه مذکور نه تنها نتیجه مطلوب نمی دهد، بلکه غالباً نتیجه معکوس هم می دهد.

علی بن ابی طالب علیه السلام می فرماید: در هر حال با زن ها مدارا کنید و با زبان خوش با آنان سخن بگویید شاید اعمالشان را نیکو گردانند. رسول خدا (ص) می فرماید: مثل زن مثل استخوان کج است که اگر به حال خود گذاشتی می توانی از آن استفاده کنی، لیکن اگرخواستی صافش کنی خواهد شکست.²²

* آراستن برای همسر

پیغمبر اسلام (ص) فرمود: بر مرد واجب است که غذا و لباس همسرش را تأمین کند و به صورت و قیافه بد بر او ظاهر نشود. اگر چنین کند حقیقتش را ادا کرده است.²³

19 بحار الأنوار، ج 73، ص 385

20 سورة نور (24) آیه 30

21 وسائل الشیعه، ج 14، ص 138 - 139

22 وسائل الشیعه، ج 14، ص 123

حسین بن جهم می‌گوید: حضرت ابوالحسن علیه السلام را دیدم که خضاب کرده بود. عرض کردم. خضاب کرده اید؟ فرمود: آری. مرتب و مهیا بودن باعث عفت زنان می‌شود. به واسطه نامرتبی و مهیا نبودن مردان است که زنان، عفت خویش را از دست می‌دهند. سپس فرمود: آیا دوست داری همسرت را نامرتب ببینی؟ گفتم: نه. فرمود: او هم عیناً مانند توست.²⁴

* کتک زدن ممنوع

پیامبر گرامی اسلام می‌فرماید: هر مردی که همسرش را کتک بزند - و بیش از سه ضربه باشد - خدا او را در قیامت در حضور خلائق ننگه می‌دارد و رسوایش می‌سازد و خلق اولین و آخرین چنین مردی را تماشا می‌کنند.²⁵

و در جایی دیگر فرمود: تعجب می‌کنم از مردی که همسرش را کتک می‌زند در صورتی که خودش در کتک خوردن سزاوارتر از همسرش می‌باشد. ای مردم! زانتان را با چوب نزنید، زیرا قصاص دارد.²⁶

۴. وظایف خاص زن

شخصی به رسول خدا (ص) عرض کرد: همسری دارم که به هنگام ورود به خانه به استقبال می‌آید و به هنگام خروج بدرقه ام می‌کند، هنگامی که مرا اندوهناک یافت در دل جویی از من می‌گوید: «اگر درباره رزق و روزی می‌اندیشی، غصه نخور که خدا ضامن روزی است و اگر در امور آخرت می‌اندیشی، خدا اندیشه و اهتمام تو را زیاده گرداند». پس رسول خدا (ص) فرمود: خدای را در این جهان، عمال و کارگزارانی است و این زن از عمال خداست. چنین همسری نصف اجر یک شهید را خواهد داشت.²⁷

حضرت علی علیه السلام می‌فرماید: جهاد زن به این است که خوب شوهرداری کند.²⁸

رسول خدا (ص) می‌فرماید: هر زنی که بمیرد در حالی که شوهرش از او راضی باشد، داخل بهشت می‌شود.²⁹ و در روایتی دیگر می‌فرماید: زن نمی‌تواند حق خدا را ادا کند مگر این که حق شوهرش را ادا کند.³⁰

خانم محترم! رشته محبت را به گردن شوهرت بینداز و بدین وسیله او را به سوی خانه و خانواده جذب کن. ممکن است همسرت را قلباً دوست بداری، اما این مقدار کافی نیست، بلکه باید آن را به زبان بیاوری بلکه باید از رفتار و گفتار و حرکات آثار عشق و علاقه نمایان باشد.

هر انسانی به شخصیت خویش علاقه مند است و خود را دوست دارد. می‌خواهد دیگران به شخصیت او احترام بگذارند. خانم گرامی! به همسرت سلام کن. همیشه با لفظ «شما» او را مخاطب قرار بده. در حضور دیگران از او تجلیل و تعریف کن. به فرزندان

²⁴ وسائل الشیعه، ج 14، ص 183

²⁵ مستدرک الوسائل، ج 2، ص 550

²⁶ بحار الأنوار، ج 103، ص 249

²⁷ وسائل الشیعه، ج 14، ص 17

²⁸ بحار الأنوار، ج 103، ص 252

²⁹ محجة البیضاء، ج 2، ص 70

³⁰ مستدرک الوسائل، ج 2، ص 552

بیاموز که به پدرشان احترام بگذارند و اگر بی ادبی کردند توبیخشان کن. مبدا در مجلس مهمانی، شوهرت را نادیده بگیری و همه توجهت به مهمانان باشد. استقبال کردن شما با چهره خندان، روح تازه‌ای در کالبد خسته او دمیده، دلش را آرامش می دهد. خانوم محترم! اگر به همسرت احترام گذاری، او نیز به شما احترام خواهد گذاشت.

رسول خدا (ص) می فرماید: وظیفه زن این است که تا در خانه به پیشواز شوهر برود و به وی خوش آمد بگوید.³¹

پیغمبر اسلام (ص) می فرماید: هر زنی که به وسیله زبان، شوهرش را اذیت کند، نمازها و دیگر اعمالش قبول نمی شود، اگر چه هر روز روزه باشد و شب ها برای تهجد و عبادت برخیزد، و برده هایی را آزاد کند و ثروتش را در راه خدا انفاق نماید، زنی که بد زبان باشد و بدین وسیله شوهرش را بیازارد نخستین کسی است که داخل دوزخ می شود.³²

پیغمبر اکرم (ص) می فرماید: هر زنی که با شوهرش سازگار نباشد و او را بر چیزهایی که فوق توانایی اوست وادار کند، اعمالش مورد قبول خدا واقع نمی شود و در قیامت، مورد غضب پروردگار جهان قرار می گیرد.³³

*** زن باید قدردان باشد**

امام صادق علیه السلام می فرماید: بهترین زن های شما زنی است که وقتی شوهرش چیزی آورد سپاس گذاری کند و اگر نیاورد، راضی باشد.³⁴ و نیز می فرماید: هر زنی که به شوهرش بگوید: از تو خیری ندیدم، همه اعمالش باطل و از درجه اعتبار ساقط می گردد.³⁵

*** زن نباید عیب جویی کند**

رسول خدا (ص) می فرماید: عیبی بالاتر از این نیست که انسان عیب های دیگران را ببیند، اما از عیب های خود غافل باشد.³⁶

*** خانم محترم! از غیر شوهرت چشم بپوش**

حضرت علی علیه السلام می فرماید: هر کس چشم خویش را آزاد بگذارد، همیشه اعصابش ناراحت خواهد بود و به آه و حسرت دایم گرفتار خواهد شد.³⁷

وقتی با نظر خریداری به مردها نگاه کردی و شوهرت را با آن ها مقایسه نمودی، بی شک به مردهایی بر می خوری که عیب شوهرت را ندارند و گمان می کنی که افراد برگزیده و بی عیبی هستند، در حالی که ممکن است دارای ده ها عیب باشند که اگر از آن ها آگاه بودی،

31 مستدرک الوسائل، ج 3، ص 551

32 بحار الانوار، ج 76، ص 363

33 بحار الانوار، ج 103، ص 244

34 بحار الانوار، ج 103، ص 239

35 شافی، ج 2، ص 139

36 بحار الانوار، ج 73، ص 385

37 بحار الانوار، ج 104، ص 38

شوهر خودت را بر آنان ترجیح می‌دادی؛ اما چون از عیب‌های آنان اطلاع نداری و تنها خوبی‌هایشان را می‌بینی، خودت را شکست خورده و مغبون در ازدواج می‌پنداری و خود را بدبخت می‌کنی.

پیغمبر اسلام (ص) می‌فرماید: هر زن شوهر داری که چشمش را از نگاه کردن به غیر شوهرش پر کند، مورد غضب شدید پروردگار جهان قرار خواهد گرفت.³⁸

*** لغزش‌های شوهرت را ببخش**

به غیر از معصوم، همه کس خطا و لغزش دارند. دو نفر که با هم زندگی می‌کنند و از جهتی تشریک مساعی و همکاری دارند، باید لغزش‌های یک دیگر را ببخشند تا زندگی آنان ادامه پیدا کند. اگر بخواهند در این باره سخت‌گیری کنند، ادامه همکاری غیر ممکن می‌شود.

*** آرایش برای شوهر**

پیغمبر اسلام (ص) می‌فرماید: هر زنی که خودش را خوش بو کند و از منزل خارج شود، تا به خانه برنگردد از رحمت خدا دور خواهد بود.³⁹

حضرت امام باقر علیه السلام فرمود: بر زن لازم است خودش را خوش بو کند، بهترین لباس‌هایش را بپوشد، به بهترین وجه زینت کند و با چنین وضعی صبح و شب با شوهرش ملاقات کند.⁴⁰

*** در برابر عصبانیت شوهر صبور باش**

پیغمبر اسلام (ص) می‌فرماید: هر زنی که در برابر بداخلاقی‌های شوهرش بردباری کند، خدا ثواب آسیه دختر «مزامح» را به وی عطا خواهد کرد.⁴¹

³⁸ بحار الأنوار، ج 104، ص 39

³⁹ بحار الانوار، ج 103، ص 247

⁴⁰ بحار الأنوار، ج 103، ص 228

⁴¹ بحار الأنوار، ج 103، ص 247